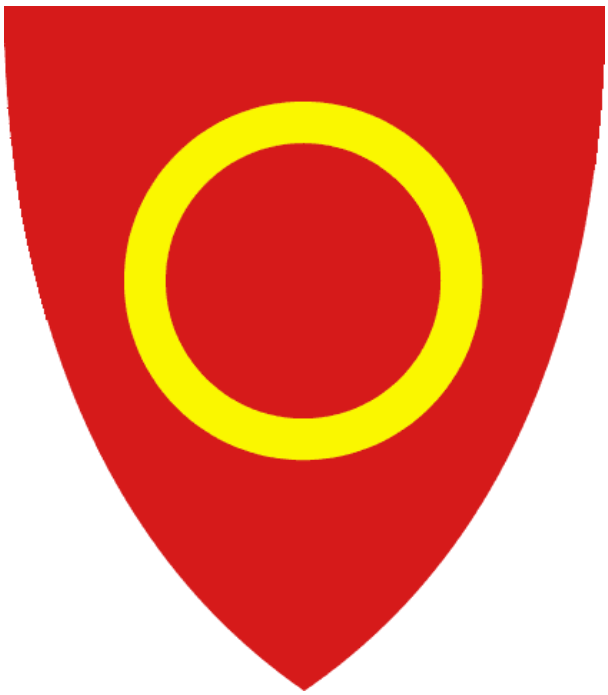
# ETISKE KRAV



# Table of contents

Etiske krav til leverandører
1. Grunnleggende menneskerettigheter
2. Barnearbeid
3. Arbeidstakers rettigheter, lønns- og arbeidsvilkår
4. Diskriminering
5. Tvangsarbeid
6. Forretningsetikk
7. Miljø
8. Kontroll og rapporter
9. Konsekvenser ved brudd
10. Aksept og egenerklæring

# Etiske krav til leverandører

Ringerike kommune har fokus på etisk og ansvarlig opptreden, og setter krav til at leverandører som leverer varer og tjenester til kommunen opptrer i overensstemmelse med dette.

Etiske krav gjelder for samtlige leverandører, inkludert eventuelle underleverandører. Det er leverandøren som er ansvarlig for egen virksomhets og eventuelle underleverandørers etterlevelse av kravene. Det er en forutsetning at kravene aksepteres fra leverandørens side ved inngåelse av kontrakt, og overtredelse kan få konsekvenser, jf. pkt. 9.

Leverandør skal etterleve de gjeldende lover og regler der produksjonen finner sted, eller tjenesten utføres. Dersom det oppstår avvik mellom lokalt regelverk og kravene i dette dokumentet, er det de strengeste kravene som skal etterleves og gjøres gjeldende.

## 1. Grunnleggende menneskerettigheter

Leverandør skal sikre at virksomheten verken direkte eller indirekte bryter grunnleggende menneskerettigheter som er nedfelt i FNs menneskerettighetserklæring. Leverandør skal kontinuerlig arbeide for å forhindre at egen virksomhet kan bidra til eller være en del av brudd på menneskerettigheter.

## 2. Barnearbeid

Leverandør skal overholde bestemmelser om barnearbeid i FN`s barnekonvensjon artikkel 32, samt ILO-konvensjonene nr. 138 om minstealder, og nr. 182 om barnearbeid. Som et ledd i dette arbeidet skal leverandør ikke benytte arbeidere;

- i skolepliktig alder eller som er under 15 år, eller
- under 18 år til arbeid som setter helse eller sikkerhet i fare, eller nattarbeid

## 3. Arbeidstakers rettigheter, lønns- og arbeidsvilkår

Leverandør skal overholde ILO-konvensjonene nr. 87 og foreningsfrihet og nr. 98 om kollektive forhandlinger og rett til kollektive forhandlinger.

Leverandør skal som et minimum:

- Sikre og respektere nasjonale lover om arbeidstakers rettigheter
- Sikre og respektere lover om minstelønn
- Sikre at ansatte eller innleide arbeidstakeres rettigheter oppfylles

Leverandør skal sikre at regler om arbeidsvilkår overholder, herunder;

- Krav til arbeidstid og arbeidsmiljø
- Regler om et akseptabelt lønnsnivå, jf. ILO konvensjon nr. 95.

Leverandør skal sikre at arbeidsmiljøet oppfyller lovpålagt krav, blant annet;

- Informasjon om helserisiko for arbeidstakere
- Krav om tilgang til sikkerhetsutstyr

Leverandør skal respektere og sikre arbeidstakere og tredjepersons personvern, og skal ikke registrere eller overvåke disse uten at det er i overensstemmelse med det aktuelle lands lover og regelverk.

Leverandør skal alltid medvirke til at de ansatte får møte ledelsen for å diskutere lønns- og arbeidsvilkår uten at dette får negative konsekvenser.

# 4. Diskriminering

Leverandør skal overholde ILO-konvensjonene nr. 100 om likelønn og nr. 111 om diskriminering, samt FN`s Kvinnediskrimineringskonvensjon.

Leverandør forplikter seg til å sørge for at det ikke forekommer usaklig eller ulovlig forskjellsbehandling på grunnlag av kjønn, rase, seksuell legning, religion, politisk oppfatning eller annet grunnlag.

# 5. Tvangsarbeid

Leverandør skal overholde ILO-konvensjonene nr. 29 m tvangsarbeid og nr. 105 om slavearbeid ved å sørge for at verken leverandøren selv eller eventuelle underleverandører bidrar til tvangsarbeid, slavearbeid eller ufrivillig arbeid.

Alle arbeidstakere skal uten unntak ha rett til å slutte seg til eller etablere fagforeninger eller eget ønske og rett til å forhandle kollektivt. Arbeidstakere skal være fri til å avslutte sitt arbeidsforhold med leverandøren mot rimelig oppsigelsestid.

# 6. Forretningsetikk

Leverandør skal være seriøs, ha dokumentert økonomi og betale offentlige skatter og avgifter i henhold til det til enhver tid gjeldende lovkrav og regelverk.

Det skal ikke foreligge interessekonflikt mellom Ringerike kommune og leverandøren som kan ha negativ innvirkning på kontraktsoppfyllelsen. Dette gjelder også med hensyn til en eventuell tredjepart som leverandøren har et forretningsmessig forhold til, eller som leverandøren eier er eiet av, eller har felles eierskap med.

Leverandør skal aktivt og kontinuerlig arbeide mot utpressing, korrupsjon og hvitvasking. Som et ledd i dette arbeidet skal leverandøren blant annet:

- Ved 30 eller flere ansatte, eller dersom Ringerike kommune krever det, ha en offentlig tilgjengelig policy mot korrupsjon og sørge for undersøkelser av forhold der det er rimelig å anta at korrupsjon kan ha funnet sted
- Ha utarbeidet regler om gaver til ansatte, forretningsforbindelser etc., og etterleve disse
- Overholde generelle krav til god forretningsskikk
- Overholde krav til habilitet og rapportere om tilfeller av mulig inhabilitet

# 7. Miljø

Leverandør skal arbeide for minst mulig negativ miljøpåvirkning i sin virksomhet, og skal ha et «føre var-prinsipp» knyttet til forurensning, miljørisiko og eventuelle andre miljø- og klimautfordringer.

I tillegg bør leverandør fremme en ansvarlig miljøpolicy og bidra til utvikling og bruk av miljøvennlig teknologi, herunder minimere sine egne utslipp og utvikle sin miljø- og klimasatsing.

# 8. Kontroll og rapporter

Ringerike kommune skal ha rett til å gjennomføre kontroll og revisjoner hos leverandøren og eventuelle underleverandører. Leverandøren skal på forespørsel legge frem relevant dokumentasjon som anses nødvendig for å sikre at Ringerike kommunes etiske krav blir gjennomført.

Dersom leverandøren blir klar over forhold i strid med Ringerike kommunes etiske krav i egen virksomhet eller hos underleverandør, skal dette umiddelbart rapporteres til Ringerike kommune uten ugrunnet opphold, og nødvendige aksjoner skal iverksettes for å avhjelpe aktuelle brudd.

# 9. Konsekvenser ved brudd

Brudd på Ringerike kommunes etiske krav eller mangler i dokumentasjon vil anses som vesentlig mislighold, og vil kunne medføre at;

- Ringerike kommune krever retting, hvor leverandøren skal fremlegge tiltaksplan for godkjenning av Ringerike kommune
- Ringerike kommune iverksetter midlertidig stans av hele eller deler av leveransen
- Ringerike kommune krever bytte av underleverandør
- Ringerike kommune hever kontrakten med leverandøren, jf. også den aktuelle kontraktens bestemmelser

# 10. Aksept og egenerklæring

Det bekreftes at innholdet i Ringerike kommunes etiske krav til leverandører er lest og forstått. Det bekreftes videre at jeg har fullmakt til å signere og akseptere innholdet og kravene på vegne av min virksomhet.